

”Det kan civilsamhället bidra med för människor som flytt till Sverige”

Debattartikel i Smålandsposten i slutet på mars 2022

Orden blir för små. De kan inte fånga hur fruktansvärd den humanitära situationen i Ukraina. Krigets konsekvenser är döda människor, splittrade familjer, förstörd infrastruktur, elavbrott, vattenbrist och avklippta kommunikationsmöjligheter. Artilleribeskjutningen ödelägger samhällen och städer. Invasionen bryter mot folkrätten och krigets lagar.

Som så ofta drabbas civilbefolkningen hårdast. Dag för dag ökar antalet människor på flykt från Ukraina, enligt UNHCR har antalet som sökt skydd i EU passerat 3 miljoner. Det stora flertalet befinner sig nu i Polen men förväntas söka sig till länder där de har vänner eller släktingar. Till Sverige har ukrainska flyktingar redan anlänt och antalet flyktingar som söker skydd kommer att öka, även om mycket talar för att huvuddelen av flyktingarna stannar i länderna i närområdet. Främst är det barn, kvinnor och personer med funktionsvariationer som har flytt. Männen är kvar för att försvara sitt land. Eftersom ingen vet hur länge skyddsbehovet kommer att finnas kvar är osäkerheten stor. Hur utvecklas kriget i Ukraina? Finns familjen och bostaden kvar att återvända till eller är det bara ruiner som återstår?

För första gången har EU aktiverat massflyktsdirektivet. Det innebär att ett särskilt ansvar för mottagandet vilar på den offentliga sektorn genom staten, regionerna och kommunerna. Samtidigt vet vi, som företrädare för några av de största civilsamhällesorganisationerna, att många aktörer har en avgörande roll för att mottagandet ska bli bra. Enskilda individer och civilsamhällesorganisationer som Svenska kyrkan, Rädda Barnen, Idrottsrörelsen och Röda Korset gör avgörande insatser. Devisen ”ingen kan göra allt, alla kan göra något” gäller både enskilda individer och stora organisationer.

I debatten beskrivs ibland civilsamhället som en tredje sektor, vid sidan av den offentliga och den privata. Men civilsamhällets aktörer är snarare ”limmet” som binder samman familjen, det offentliga och det privata. På så sätt bidrar civilsamhällets aktörer till ett gott samhälle för alla. Utifrån respektive organisations grundläggande uppdrag verkar vi för att åstadkomma det som både enskilda individer och samhället mår väl av. Genom civilsamhället stärks människors fysiska, psykiska, sociala och existentiella hälsa. Utan att ta över den offentliga sektorns ansvar att ge människor skydd, husrum och grundläggande behov, vill vi bidra med det andra som formar ett gott liv, det som binder oss samman som människor.

Vad kan civilsamhället konkret bidra med för människor som flytt till Sverige? Det handlar om insatser som bidrar till det basala för en god start på livet samt förståelse för rättigheter i Sverige; gemenskap, språkträning, läxhjälp, kläddutdelning, körkorsträning, samhällsintroduktion, simskola och möjlighet till arbete eller praktik. Med öppna mötesplatser, idrottsträningar och samtalsmöjligheter formas goda rutiner i vardagen på samma gång som egenmakten och känslan av kontroll stärks i en ny och osäker tillvaro. Vi skapar trygga, roliga och inkluderande insatser riktade till barn genom barnvänliga platser, och lyfter barnrättighetsperspektivet.

Civilsamhällets aktörer kan och vill bidra till ett väl fungerande och humant mottagande. Inte med syfte att ta över det ansvar som vilar på den offentliga sektorn utan genom att fungera som ”limmet” som håller samman ett väl fungerande samhälle. Ingen kan göra allt, men tillsammans kan vi göra väldigt mycket.

Fredrik Modéus, biskop Svenska kyrkan Växjö stift
Gunnar Wahlin, ordförande Rädda Barnens distrikt Kronoberg
Roger Ödebrink, ordförande RF-SISU Småland
Annika Hallquist, ordförande Växjö Röda Korsrets
Magnus Andersson, verksamhetsledare Växjö Röda Korsrets